

FACTSHEET

Integratie en participatie voor gemeenten

De verhoogde asielinstroom stelt het Rijk en gemeenten voor uitdagingen. Met het afsluiten van het Bestuursakkoord en Uitwerkingsakkoord¹ met medeoverheden zijn oplossingen bedacht voor deze uitdagingen. Zowel het Rijk als gemeenten hebben hierbij taken en verantwoordelijkheden. Het Rijk is verantwoordelijk voor de toelating en opvang van asielzoekers. Gemeenten huisvesten statushouders en begeleiden hen bij de verdere integratie in Nederland en gemeenten geven daarnaast een invulling aan de uitvoering van de participatieverklaring en de maatschappelijke begeleiding.

Kern van het huidige inburgeringsstelsel is de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeringsplichtige: men kan zelf kiezen bij welke taalaanbieder en wat voor soort onderwijs wordt gevolgd. Voor de inburgeringsplichtigen die graag willen inburgeren, maar die het zelf niet redden, kunnen gemeenten een belangrijke rol spelen. Gemeenten hebben aangegeven deze zaken in samenhang vorm te willen geven en hierbij regie te willen voeren op integratie, participatie en inburgering. In deze factsheet wordt aangegeven hoe gemeenten de wettelijke ruimte maximaal kunnen benutten.

De factsheet bevat naast relevante informatie over participatie en integratie Q&A's met tips voor een gemeente om regie te nemen **binnen het huidig wettelijk kader**. De insteek van de factsheet is praktisch van aard en is gericht op de gemeenteburgemeester die zich inzet voor de integratie en participatie van statushouders. Ook is er aandacht in deze factsheet voor wat er al gebeurt op de COA locatie. Zodat het voor gemeenten (en andere betrokken organisaties) helder is welke informatie/mogelijkheden statushouders hebben gehad wanneer ze naar een woning in een gemeente verhuizen.

¹ Kamerbrief over bestuursakkoord verhoogde asielinstroom¹, 27 november 2015 en Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom, 28 april 2016

Inhoud

Deel 1: Overzicht wettelijke instrumenten ten behoeve van de integratie en participatie van nieuwkomers	3
1.1 Wet inburgering	3
1.2 Inburgeren	3
1.3 Maatschappelijke begeleiding	3
1.4 Participatieverklaring	3
2 Participatiewet	4
Deel 2: Financieringsmogelijkheden	5
2.1 Voor gemeenten:	5
2.2 Voor statushouders: DUO lening	5
2.3 Voor onderwijsinstellingen: Wet Educatie Beroepsopleiding middelen	5
2.4 Voor werkgevers:	6
Deel 3: Wat gebeurt er op de COA locatie met betrekking tot integratie en participatie?	7
3.1 Asielzoekers:	7
3.2 Statushouders:	7
Deel 4: Q&A's over integratie en participatie	10
Regie gemeenten algemeen	10
Regie gemeente op inburgering	10
Onderwijs	14
Waardevolle wachttijd	16
Participatiewet	17
VluchtelingenWerk Nederland	18
Bijlage 1 Toelichting programma Voorinburgering	20
Bijlage 2 Toelichting taalniveau	21
Bijlage 3 Toelichting inhoud inburgeringsexamen	22
Bijlage 4 Links naar websites met meer informatie	24

Deel 1: Overzicht wettelijke instrumenten ten behoeve van de integratie en participatie van nieuwkomers

1.1 Wet inburgering²

Met de inwerkingtreding van de Wet inburgering op 1 januari 2007 werd de inburgeringsplichtige verantwoordelijk voor het behalen van het inburgeringsexamen. In deze wet hadden gemeenten een uitgebreide regierol. Met de wijziging van de Wet inburgering per 1 januari 2013 is de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeringsplichtige versterkt en is een einde gekomen aan de taken van gemeenten.

Op dit moment is er een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend tot wijziging van de Wet inburgering, waarbij twee gemeentelijke taken wettelijk worden verankerd:

- Het participatieverklaringstraject wordt als nieuw onderdeel aan het inburgeringsexamen toegevoegd. Het college van burgemeester en wethouders dient de inburgeringsplichtige een zogeheten participatieverklaringstraject aan te bieden.
- Het verzorgen van maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige statushouders en hun gezinsleden³. Door middel van maatschappelijke begeleiding wordt praktische hulp geboden maar is ook ruimte voor begeleiding met het oog op integratie en participatie.

1.2 Inburgeren

Nieuwkomers die inburgeringsplichtig zijn moeten binnen 3 jaar het inburgeringsexamen (of het staatsexamen Nederlands als tweede taal samen met de examenonderdelen Kennis van de Nederlandse Maatschappij en Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt) halen⁴. Indien het examen niet wordt gehaald, is bij aangetoonde inspanningen verlenging van de termijn mogelijk. Indien de inburgeringsplichtige zich onvoldoende heeft ingespannen volgt een boete van maximaal €1250. Analfabete inburgeraars kunnen een verlenging van de termijn van maximaal 2 jaar krijgen voor een alfabetiseringstraject. Meer informatie over inburgering staat in bijlage 3.

1.3 Maatschappelijke begeleiding

Het COA draagt sinds 1 januari 2013 zorg voor de verdeling en uitbetaling van de bijdrage die gemeenten ontvangen voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige statushouders en hun nareizende gezinsleden (€ 1.000, vanaf 1 januari 2016 €2370 per inburgeringsplichtige statushouder). Het gaat hier om statushouders die na 1 januari 2013 een verblijfsstatus hebben gekregen.

Gemeenten krijgen in het wijzigingsvoorstel voor de Wet inburgering, dat naar verwachting medio 2017 in werking zal treden, de wettelijke taak om maatschappelijke begeleiding te bieden aan statushouders en hun gezinsleden. Het wettelijk vastleggen van de maatschappelijke begeleiding borgt de begeleiding van statushouders en hun gezinsleden in de gemeente waar ze zich (regulier) vestigen. Gemeenten zijn grotendeels vrij in de invulling van de maatschappelijke begeleiding. Wel zullen in het Besluit inburgering regels worden gesteld over de inhoud en vormgeving van de maatschappelijke begeleiding. Maatschappelijke begeleiding moet in ieder geval de volgende componenten bevatten: praktische hulp, hulp bij start van inburgering en stimuleren van participatie.

1.4 Participatieverklaring

Afgesproken is dat gemeenten vanaf 1 januari 2016 aan alle inburgeringsplichtige statushouders een participatieverklaringstraject aanbieden. In dit traject maken statushouders kennis met de 'kernwaarden' van de Nederlandse samenleving. Het traject bestaat uit een inleiding in de Nederlandse kernwaarden en de ondertekening van de participatieverklaring. Het participatieverklaringstraject wordt een verplicht onderdeel van het inburgerings-

² Zie www.overheid.nl voor Wet inburgering

³ Dit betreft zowel nareizenden asiël als nareizende gezinsleden met een reguliere verblijfsvergunning

⁴ Zie www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/nieuw-in-nederland/vraag-en-antwoord/moet-ik-als-nieuwkomer-inburgeren voor wie inburgeringsplichtig is

examen. Het kabinet streeft ernaar om per medio 2017 het participatieverklaringstraject op te nemen in de Wet inburgering. Dat betekent dat alle nieuwkomers als onderdeel van hun inburgeringsexamen in het eerste jaar na vestiging in een gemeente het traject rond de participatieverklaring afgerond moeten hebben bij de gemeente (bijvoorbeeld d.m.v. een workshop en/ of gesprek over de Nederlandse kernwaarden en spelregels van minimaal een dagdeel).

2 Participatiewet

De Participatiewet biedt inkomensondersteuning voor iedereen die rechtmatig in Nederland verblijft en niet zelf in zijn onderhoud kan voorzien. Statushouders die in een gemeente wonen, niet werken en ook niet door bijvoorbeeld COA of familie worden onderhouden, kunnen een aanvraag indienen voor bijstand. Bijstandsontvangers worden door de gemeente ondersteund bij de toeleiding naar werk. Als gemeenten een traject aanbieden, zijn bijstandsontvangers verplicht om hieraan mee te werken. De taaleis⁵ in de Participatiewet verplicht hen om zich in te spannen de Nederlandse taal machtig te worden. Bij weigering om mee te werken kan de gemeente een maatregel opleggen in de vorm van een korting/inhouding op de uitkering.

5 <https://vng.nl/onderwerpenindex/werk-en-inkomen/participatiewet/nieuws/handreiking-wet-taaleis-participatiewet>

Deel 2: Financieringsmogelijkheden

2.1 Voor gemeenten:

Maatschappelijke begeleiding en participatieverklaringstraject

Gemeenten ontvangen voor de maatschappelijke begeleiding een bijdrage van SZW via COA. Vanaf 1 januari 2016 gaat het om € 2370 per inburgeringsplichtige statushouder (voorheen € 1000). Gemeenten hoeven dit niet zelf aan te vragen, maar worden aangeschreven door het COA, met een brief. Nadat gemeenten deze brief hebben ondertekend en retour hebben gestuurd aan het COA, zal het COA overgaan tot uitbetaling.

In het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom van 27 november 2015 en het Uitwerkingsakkoord van 28 april 2016 hebben Rijk en gemeenten/VNG nadere ambities en condities vastgesteld voor maatschappelijke begeleiding. Zo dient de maatschappelijke begeleiding uit de volgende elementen te bestaan⁶:

1. Praktische hulp: Ondersteuning en coaching bij het regelwerk ten aanzien van wonen, zorg, werk, inkomen, verzekeringen, onderwijs en overige basisvoorzieningen en kennismaking met de lokale samenleving
2. Hulp bij start inburgering: informatie over het inburgeringstraject, praktische hulp bij het inschrijven voor een inburgeringscursus waar nodig
3. Stimuleren van participatie en integratie: begeleiding en coaching ten behoeve van een actieve en positieve inzet van de statushouder om in de Nederlandse samenleving te kunnen participeren en kennismaking met lokale (maatschappelijke) organisaties
4. Uitvoering van het participatieverklaringstraject

Na inwerkingtreding van de gewijzigde Wet inburgering zal een decentralisatie uitkering in werking treden van waaruit de bijdrage voor maatschappelijke begeleiding aan gemeenten wordt gefinancierd. Uit deze bijdrage wordt ook het participatieverklaringstraject gefinancierd voor statushouders en hun (nareizende) gezinsleden. Voor inburgeringsplichtige gezinsmigranten geldt dat zij de kosten (€150) voor het participatieverklaringstraject zelf financieren, al dan niet via een lening bij DUO.

Extra middelen uitwerkingsakkoord

In het uitwerkingsakkoord verhoogde asielinstroom is afgesproken dat het partieel effect op het accres plus de extra participatie- en integratiemiddelen verdeeld zouden worden volgens de formule 'geld volgt statushouder'. Rijk en VNG hebben afspraken gemaakt over de nadere uitwerking hiervan. Gemeenten ontvangen uit de 2 decentralisatie-uitkeringen tezamen in 2016 en 2017 € 4.430 per gehuisveste statushouder. De budgetten worden achteraf, per gehuisveste statushouder, op basis van realisatiecijfers van Opnieuw Thuis/COA, aan gemeenten toegekend. De uitbetaling geschiedt in het ritme van de gemeentefondscirculaires.

2.2 Voor statushouders: DUO lening

Statushouders en hun gezinsleden kunnen bij DUO geld lenen om de inburgeringscursus en het inburgeringsexamen te betalen. Overige inburgeringsplichtigen kunnen dit ook, als ze niet voldoende inkomsten hebben om het inburgeringstraject te bekostigen. De DUO lening kan gebruikt worden voor het betalen van cursussen⁷ aan een taalaanbieder met het keurmerk van Blik op Werk (www.blikopwerk.nl). DUO vergoedt de facturen rechtstreeks aan taalaanbieders. Voor inburgeringsplichtigen met een asielstatus wordt de lening kwijtgescholden als zij binnen de gestelde termijn⁸ voldaan hebben aan de inburgeringsplicht. Gezinsmigranten moeten het geleende bedrag naar draagkracht met rente terugbetalen binnen 10 jaar.

2.3 Voor onderwijsinstellingen: Wet Educatie Beroepsopleiding middelen

Een MBO-instelling mag Wet Educatie Beroepsopleiding (WEB) middelen inzetten voor taaltrajecten indien de ge-

6 <https://vng.nl/files/vng/20160627-uitvoering-pverklaringstraject-en-begeleiding.pdf>

7 Ook de examenkosten of de aanschaf van lesmateriaal kunnen worden vergoed uit de DUO lening. De aanschaf laptop en reiskosten kunnen niet worden vergoed uit de DUO lening.

8 Binnen 3 jaar of met een niet verwijtbare verlenging.

meente deze inkoop bij MBO-instellingen. Educatiemiddelen zijn enkel bestemd voor niet-inburgeringsplichtige volwassenen. Indien de statushouder aan zijn of haar inburgeringsplicht heeft voldaan en meerderjarig is, kan de gemeente deze middelen inzetten voor het volgen van een opleiding en taalondersteuning. De educatiemiddelen worden als specifieke uitkering aan de centrumgemeenten van de 35 arbeidsmarktregio's verstrekt. Zij overleggen met de andere gemeenten in hun regio over de doelgroepen die ze willen bereiken en leggen afspraken vast in een regionaal programma. De (samenwerkende) gemeenten kiezen hierbij voor één of meerdere private en/of publieke (ROC's) taalaanbieders. Gemeenten hebben ook de mogelijkheid om educatiemiddelen te besteden aan non-formeel aanbod van taal- en rekenopleidingen. Ook dit aanbod is bedoeld voor volwassenen die niet (meer) inburgeringsplichtig zijn. Voorbeelden zijn taaltrajecten die verzorgd worden door bibliotheken, buurtorganisaties en welzijnscentra.

2.4 Voor werkgevers:

Taalakkoorden

Steeds meer werkgevers investeren in de taalvaardigheid van hun medewerkers omdat dit de productiviteit van werknemers bevordert, de veiligheidsrisico's verkleint en de onderlinge communicatie met collega's op de werkvloer en met klanten bevordert.

Zo'n 75 bedrijven en branches hebben zich daarom tot nu toe aangesloten bij het Taalakkoord voor werkgevers. Zij investeren in de taalvaardigheid van hun medewerkers en delen kennis en ervaringen. In het kader van het Taalakkoord zijn onder meer onderzoeken verzameld en gedaan naar return on investment van taal op de werkvloer en zijn tools ontwikkeld⁹.

In 2017 en 2018 is er subsidie beschikbaar voor werkgevers voor taal op de werkvloer.

Tel mee met Taal

Tel mee met Taal (2016-2018) is een ondersteuningsprogramma van de ministeries van OCW, SZW en VWS voor de verbetering van de (lokale) aanpak van laaggeletterdheid. Onder geletterdheid verstaan we basisvaardigheden Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden. Hierbinnen is ook ruimte voor de ondersteuning van statushouders. Er wordt gewerkt aan een regeling waarmee werkgevers subsidie kunnen aanvragen voor taalscholing. Behalve werkgevers kunnen ook regionale bondgenootschappen en samenwerkingsverbanden van gemeenten, bibliotheken, onderwijspartijen en maatschappelijke organisaties profiteren van de subsidies¹⁰.

9 Zie: www.taalakkoord.nl. Werkgevers kunnen advies krijgen over taal op de werkvloer van de adviseurs van de regionale Leerwerkloketten. Zij kunnen met hen contact opnemen via: taalakkoord@lerenenwerken.nl.

10 Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/subsidies-vws/inhoud/subsidieregeling-tel-mee-met-taal>

Deel 3: Wat gebeurt er op de COA locatie met betrekking tot integratie en participatie?

3.1 Asielzoekers:

Activiteiten op COA locatie

Om asielzoekers die nog in afwachting zijn van de beslissing over hun status, zo veel mogelijk zelfredzaam te laten zijn en hun tijd zinvol te besteden op de COA opvang zijn er diverse mogelijkheden en activiteiten voor deze doelgroep:

- -Het volgen van vrijwillige taallessen gegeven door taalvrijwilligers. Asielzoekers leren hier 'basaal Nederlands'. Ook kunnen zij via zelfstudiemethodes Nederlands leren.
- Het vrijwillig volgen van diverse programma's gericht op activering en zinvolle dagbesteding. Daarnaast is er ruimte voor (persoonlijke) begeleiding op diverse onderwerpen zoals zelfzorg, dagstructuur, sociaal netwerk, persoonlijk welbevinden, externe contacten en toekomstplanning.
- Het verrichten van betaald werk onder bepaalde voorwaarden¹¹.
- Het verrichten van vrijwilligerswerk¹².

Vanaf voorjaar 2017 wordt het ook mogelijk voor kansrijke asielzoekers om deel te nemen aan taallessen uit de voorinburgering op een AZC bij hen in de buurt. Met 'kansrijk' worden vastgestelde nationaliteiten bedoeld met een hoge kans op vergunningverlening, dat zijn op dit moment met name Syriërs en Eritreeërs.

Daarnaast wordt er op verschillende momenten gedurende het verblijf op een COA locatie stil gestaan bij de Nederlandse normen en waarden. Dit gebeurt onder andere in rechten- en plichtengesprekken die COA voert met nieuwkomers, in de informatiemap die asielzoekers ontvangen en in (groeps)gesprekken over grondrechten en kernwaarden. Ook toont COA binnen 30 dagen na aankomst een voorlichtingsfilm waarin aandacht is voor grondrechten en elementen van de participatieverklaring.

3.2 Statushouders:

3.2.1 Programma Voorbereiding op de inburgering

Statushouders kunnen in de COA-opvang het programma Voorbereiding op inburgering (V-inburgering) volgen. Dit programma biedt kennis en handvatten voor het zelfstandig wonen en leven in de gemeente en er wordt statushouders de mogelijkheid geboden zich alvast voor te bereiden op of te starten met hun verplichte inburgering. Dit programma is vrijwillig en kosteloos voor de deelnemers. Binnen het programma V-inburgering starten statushouders met taallessen door NT2 docenten (er is 121 uur beschikbaar per statushouder) doen zij kennis op van de Nederlandse maatschappij (KNM) en oriënteren zij zich al voorzichtig op de Nederlandse arbeidsmarkt (ONA, in totaal 24 uur). Zie voor meer informatie bijlage 1.

3.2.2 Oriëntatie op de Nederlands Arbeidsmarkt

In het kader van Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA) kan de statushouder (eventueel met ondersteuning van de casemanager van het COA) een diploma gratis laten waarderen via <http://www.idw.nl/Oriëntatie-arbeidsmarkt.html>.

3.2.3 Persoonlijk informatiedossier

Daarnaast krijgt de statushouder persoonlijke begeleiding. Het doel van de individuele begeleiding is de statushouder zo goed mogelijk voor te bereiden op zijn toekomst in Nederland door maatwerk te leveren. Zo wordt er onder meer met de statushouder aan een persoonlijk informatie dossier (PID) gewerkt (10 uur). Het dossier is beschikbaar in de eigen taal. De statushouder brengt (samen met de casemanagers) onder andere zijn of haar

11 Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vluchtelingen-werk-en-integratie/vraag-en-antwoord/mogen-asielzoekers-werken>

12 Handreiking met praktische tips voor maatschappelijke organisaties om asielzoekers en statushouders vrijwilligerswerk aan te bieden zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2016/06/20/handreiking-vluchtelingen>

werkervaring, onderwijsachtergrond, competenties en toekomstwensen in beeld. Het PID is eigenaar van de statushouder. Het PID wordt ook wel de blauwe map genoemd.

3.2.4 Inburgering

Statushouders die op een AZC verblijven kunnen als ze willen ook al starten met hun reguliere inburgering. Het is niet altijd mogelijk om een taalschool te vinden op loop- of fietsafstand van het AZC. Het COA betaalt mee aan de reiskosten om het volgen van een inburgeringstraject vanuit het AZC mogelijk te maken. Bij DUO kan de statushouder een lening aanvragen voor het volgen van een cursus. Ook kan het COA de statushouder begeleiden in zijn keuze voor een inburgeringstraject net als UAF. Daarnaast kunnen gemeenten er ook voor kiezen om de aan hen gekoppelde statushouders te begeleiden in hun keuze voor een taalaanbieder, zelfs nog tijdens verblijf op het AZC. Afstemming tussen gemeente en COA is daarbij van belang.

3.2.5 Werk en vrijwilligerswerk

Voor statushouders die op een AZC verblijven is het mogelijk om betaald te werken zonder tewerkstellingsvergunning. Het vinden van betaald werk kan lastig zijn. Daarom zijn er ook mogelijkheden om te participeren vanuit een AZC locatie. Dit kan bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk, een stage of werkervaringsplek.

3.2.6 Screening en matching

Om snel in beeld brengen wat de capaciteiten van statushouders zijn en het verblijf in de COA-locatie zo goed als mogelijk te benutten, is een screeningsproces ontwikkeld waarin direct na vergunningverlening het profiel van elke statushouder in beeld wordt gebracht op basis van informatie die verstrekt wordt door de statushouder. Daarbij wordt door COA-medewerkers onder andere in kaart gebracht hoeveel jaar iemand onderwijs heeft gevolgd, welke opleidingen gevolgd en/of afgerond zijn, welk beroep en hoeveel jaren werkervaring de statushouder heeft en welke ambities hij of zij heeft in Nederland.

Het resultaat van die screening gebruikt het COA zo veel als mogelijk als criterium om een statushouder te koppelen aan een arbeidsmarktregio waar de kans op werk of (vervolg)onderwijs zo optimaal mogelijk is. Binnen die betreffende regio zoekt COA vervolgens een gemeente waar de statushouder gehuisvest wordt. Het COA streeft er hierbij zoveel mogelijk naar dat de statushouder verblijft in een AZC in de omgeving van deze koppeling. Dat is helaas niet altijd haalbaar, omdat de opvangcapaciteit niet evenredig over het land verdeeld is en dus niet altijd aansluit bij de taakstelling van gemeenten. Het niet-opvolgen van de adviezen volgend uit de screening kan om diverse redenen gebeuren, bijvoorbeeld als er geen opvangcapaciteit beschikbaar is in de bewuste regio of als er bijzondere omstandigheden zijn waarmee rekening moet worden gehouden, zoals het plaatsen in de buurt van eerstegraadsfamilie of in de buurt van de vereiste medische zorg. De screening is gestart als pilot op het aanmeldcentrum in Doetinchem en wordt uitgerold naar de andere aanmeldcentra (Arnhem, Gilze Ter Apel, Budel en Schiphol).

3.2.7 Informatievoorziening tussen COA en gemeenten

Omdat de informatie verkregen in dit screeningsproces juist voor de gemeente die de huisvesting moet verzorgen van belang is, wordt deze, na instemming van de statushouder, opgenomen in zijn of haar persoonlijke informatie dossier. Gemeenten kunnen dus de statushouder vragen het fysieke PID (ook wel blauwe map genoemd) te delen met gemeenten. Daarnaast is het de bedoeling informatie over de statushouder via het Taakstelling Volg Systeem (TVS) over te dragen aan de gekoppelde gemeente. Het COA past op dit moment de automatisering hierop aan zodat ook de informatie verkregen uit het screeningsproces over de statushouder ook digitaal gedeeld wordt met gemeenten. Naar verwachting is dit deels medio december 2016 en volledig in maart 2017 gereed en kunnen gemeenten deze informatie ook in TVS inzien wanneer een statushouder aan deze gemeente gekoppeld is.

3.2.8 Regiocoördinatoren project screening en matching statushouders

Een kansrijke koppeling leidt niet automatisch tot een baan of opleidingsplek. Daarom is het van belang dat de statushouder de tijd in het AZC zinvol benut, in afwachting op huisvesting. Naast de zaken die COA al onder-

neemt in het AZC kan een gemeente, waar de statushouder uiteindelijk gehuisvest wordt al afspraken maken over activiteiten gericht op arbeidsparticipatie en/of onderwijs. Meerdere gemeenten zetten hierin al stappen door bijvoorbeeld een uitgebreider assessment af te nemen (als aanvulling op de screening van COA) en op basis hiervan een vroege start te maken met het re-integratietraject.

De regiocoördinatoren spelen hierin een belangrijke rol. Zij zullen gemeenten op een zo goed mogelijke manier ondersteunen en faciliteren bij het bespoedigen van de integratie van statushouders. De regiocoördinator vertegenwoordigt en kent zijn of haar arbeidsmarktregio, weet de juiste ingangen en is ook op managementniveau goed bekend bij de ketenpartners en regiogemeenten. Zij ondersteunen de regiogemeenten door verbindingen te leggen met de bestaande structuur van werkgeversservicepunten, casemanagers van COA, onderwijsinstellingen en leerwerkloketten. Ook richten zij zich op het vergroten van voorlichting, delen van kennis en signaleren en wegnemen van belemmeringen bij het toeleiden van statushouders naar arbeidsparticipatie en/of onderwijs.

Deel 4: Q&A's over integratie en participatie

Regie gemeenten algemeen

1. Hoe kan een gemeente regie nemen ten aanzien van integratie en participatie?

Gemeenten hebben verschillende mogelijkheden om invulling te geven aan hun regiebehoefte op integratie van statushouders. Dit kunnen zij via 1) de participatieverklaring, 2) de maatschappelijke begeleiding en 3) de re-integratie in de Participatiewet. Uiteraard is het ook van belang om aansluiting te zoeken bij andere gemeentelijke taken zoals die op het gebied van gezondheid. In het kader van de verhoogde instroom zijn door het Rijk aanvullende middelen vrijgemaakt om gemeenten te ondersteunen¹³.

Zie ook de WRR policy brief *Geen tijd verliezen: van opvang naar integratie van asielmigranten die op 16 december 2015 is gepresenteerd*¹⁴. Door gelijktijdig te werken aan huisvesting, taalverwerving, opleiding en werk verliezen overheden bij de integratie van statushouders zo min mogelijk kostbare tijd.

Overwegingen bij het geven van invulling aan regie:

- U hoeft niet te wachten met het starten van activiteiten gericht op arbeidstoeleiding en participatie totdat de statushouder in de gemeente is gehuisvest, een uitkering ontvangt en de inburgeringsactiviteiten heeft afgerond. Begin zo vroeg als mogelijk wanneer een statushouder aan uw gemeente is toegewezen (ook als de aan u toegewezen statushouder nog op het AZC verblijft). Een statushouder is gebaat bij snel starten van activiteiten gericht op arbeidstoeleiding. Deze beleidsvrijheid is er ook vanuit de Participatiewet; er zijn geen belemmeringen om te starten als de statushouder nog in het AZC verblijft.
- Een intensieve en integrale aanpak zorgt voor een snellere integratie van statushouders.
- Stem ook intern, binnen uw gemeente af: zorg voor korte lijntjes tussen afdelingen huisvesting, gezondheid, werk, opleiding.
- Werk samen met het regionale maatschappelijk veld: u kunt hiervoor de samenwerking met onderwijsinstellingen, werkgevers, maatschappelijke organisaties (zoals VluchtelingenWerk Nederland) en leerwerkloketten zoeken.
- Bij verhuizing vanuit de opvang naar de gemeente bestaat een risico op financiële problemen bij statushouders. Zorg ervoor dat processen en voorzieningen binnen uw gemeente op elkaar aansluiten en verstrek desgewenst een voorschot op de uitkering of laat nagaan of de toeslagen correct zijn aangevraagd.
- Ga uit van wat u wilt bereiken en bekijk daarna hoe dit past binnen het wettelijk kader/middelen en bestaande structuren: neem hierbij de statushouder als vertrekpunt.
- U kunt onderzoeken of er duale trajecten mogelijk zijn: het gelijktijdig inzetten van bijvoorbeeld inburgering en vrijwilligerswerk, inburgering en een beroepsopleiding of het volgen van een opleiding en werk. De taal oefenen kan een statushouder het beste in de praktijk. In een praktische setting, bijvoorbeeld via een opleiding of stage, kan de taal beter worden geleerd.

Via <https://praktijkvoorbeelden.vng.nl> zijn voorbeelden te vinden van diverse gemeenten die regie nemen ten aanzien van integratie en participatie.

Regie gemeente op inburgering

2. Hoe kan een gemeente regie nemen ten aanzien van inburgering?

Met de wijziging van de Wet inburgering krijgen gemeenten de taak om maatschappelijke begeleiding aan te bieden aan statushouders en hun gezinsleden. Onderdeel van de maatschappelijke begeleiding is hulp bij het starten van de inburgering.

¹³ In totaal gaat het om 353 miljoen extra middelen voor statushouders. Gemeenten kunnen zelf kiezen op welke manier ze deze middelen inzetten.

¹⁴ <http://www.wrr.nl/publicaties/publicatie/article/geen-tijd-verliezen-van-opvang-naar-integratie-van-asielmigranten-4/>

Via screening en matching komen de gegevens over de achtergrond en competenties van de aan uw gemeente gekoppelde statushouders eerder tot uw beschikking. Dit betekent dat u vroegtijdig contact kunt opnemen met de statushouder ook als deze zich nog op een opvanglocatie bevindt (afstemming tussen gemeente en COA is daarbij van belang). U kunt een gesprek voeren met deze statushouder om afspraken voor een nadere screening te maken over het in te zetten inburgeringstraject en het in te zetten (duale) traject binnen uw gemeente.

De wijziging van de Wet inburgering introduceert daarnaast het participatieverklaringstraject, als verplicht onderdeel van het inburgeringsexamen voor alle inburgeringsplichtigen. Dit participatieverklaringstraject biedt ook een ingang om vervolgens rechtstreeks met statushouders en hun gezinsleden in contact te komen. Dit betekent dat u contact zult opnemen met de statushouder om afspraken te maken over het participatieverklaringstraject: het volgen van de inleiding in de kernwaarden en de ondertekening van de participatieverklaring. Via de Participatiewet zijn er mogelijkheden voor gemeenten om de voortgang van trajecten gericht op arbeidsinschakeling (waaronder taaltrajecten) te volgen en zo invulling te geven aan de regierol. Zie voor meer informatie bij antwoord op de vraag 'Hoe krijgt een gemeente zicht op welke inburgeringscursus de inburgeringsplichtige volgt en hoe het met de voortgang van dit traject staat?'

3. Mag een gemeente een inburgeringsplichtige adviseren over een inburgeringscursus die goed bij de competenties en achtergrond van de inburgeringsplichtige past?

Alhoewel de inburgeringsplichtige zelf de deelname en financiering van de inburgering moet regelen, kan en mag een gemeente hem/haar zeker adviseren over het te volgen inburgeringstraject dat past bij de competenties en achtergrond van de inburgeringsplichtige. Een inburgeringsplichtige zal een advies in veel gevallen ook waarderen en opvolgen.

Gemeenten krijgen met de gewijzigde Wet inburgering als onderdeel van de maatschappelijke begeleiding ook de taak om hulp bij de start van de inburgering te bieden aan de statushouder en zijn gezinsleden zoals hulp bij inschrijven voor een cursus.

4. Kan een gemeente zelf inburgeringscursussen aanbieden?

Gelet op de verdeling van wettelijke taken en bevoegdheden tussen gemeenten en de minister van SZW in de Wet inburgering, ligt het niet voor de hand dat gemeenten zelf, via een overheidsbedrijf of door inkoop, inburgeringscursussen gaan aanbieden.

De Wet inburgering verbiedt niet dat gemeenten zelf inburgeringscursussen gaan aanbieden. Daarbij gelden wel als voorwaarden dat daarmee de vrije markt van inburgeringscursussen niet wordt verstoord en dat de keuzevrijheid van de inburgeringsplichtige bij zijn inschrijving voor een inburgeringscursus wordt gerespecteerd. De gedragsregels van de Wet Markt en Overheid zijn van toepassing op deze activiteit.

De door de gemeente gefaciliteerde aangeboden taal- of inburgeringscursus kan uit de DUO lening van de inburgeringsplichtige worden bekostigd. Daarvoor is dan wel vereist dat de inburgeringscursus wordt verzorgd door een cursusinstelling en dat die instelling beschikt over het keurmerk van Blik op Werk.

5. Hoe kan een gemeente sturing geven aan de inhoud en kwaliteit van het bestaande aanbod?

Gemeenten kunnen een vrijblijvend overleg aangaan met de betrokken taalaanbieder(-s) in de regio om bij hen onder de aandacht te brengen dat het bieden van maatwerk binnen het cursusaanbod een positieve invloed heeft op de kans van slagen. Er is geen wettelijke basis om met de taalaanbieders die het bestaande aanbod verzorgen, afspraken te maken over de inhoud en kwaliteit van hun aanbod, naast de eisen waar zij aan moeten voldoen voor het behalen en behouden van het Keurmerk Inburgeren van Blik op Werk.

De nieuwe gemeentelijke taak om de maatschappelijke begeleiding van de inburgeringsplichtige te verzorgen, kan vervolgens worden aangegrepen om inburgeringsplichtigen te wijzen op het belang van een inburgeringscursus die zoveel mogelijk is toegesneden op hun persoonlijke capaciteiten en situatie en om hen te verwijzen

naar een taalaanbieder die dergelijk maatwerk aanbiedt.

6. Waar is meer informatie vinden over het inburgeringsaanbod?

Op de website van Blik op Werk staan alle taalaanbieders in Nederland vermeld die een Keurmerk of een aspirant Keurmerk hebben. Er kan op verschillende manieren gezocht worden naar een inburgeringstraject, namelijk via vooropleidingsniveau, het aantal studenten in de klas, verschillende taalniveaus in de klas en instroom in de klas tijdens de cursus.

Blik op Werk zal in 2017 een richtlijn op haar website plaatsen waarin de gemiddelde kosten per uur, voor een analfabeet, een laag-, midden- of hoogopgeleide inburgeringsplichtige worden vermeld. Keurmerkhouders kunnen vervolgens op hun eigen pagina van de Blik op Werk-website in een specifiek vak aangeven waarin zij zich onderscheiden van anderen. Deze informatie helpt bij het vinden van een geschikt inburgeringstraject.

7. Kan een gemeente een inburgeringsplichtige verplichten een bepaald inburgeringstraject te volgen omdat een gemeente van mening is dat dit past bij het toekomstperspectief van de inburgeringsplichtige?

Nee. U kunt niet een inburgeringsplichtige verplichten voor een bepaalde aanbieder te kiezen of een bepaald inburgeringstraject te volgen. Kern van het huidige inburgeringsstelsel is de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeringsplichtige: men kan zelf kiezen bij welke taalaanbieder en wat voor soort onderwijs wordt gevolgd. Wel kunt u een inburgeringsplichtige adviseren over een inburgeringstraject dat past bij de competenties en achtergrond van de inburgeringsplichtige. Een inburgeringsplichtige zal een advies in veel gevallen waarderen en opvolgen

8. Is het mogelijk voor een inburgeringsplichtige om over te stappen van een inburgeringscursus overdag naar een cursus in de avonden als dat beter aansluit bij een re-integratietraject?

Ja. Een van de eisen van Blik op Werk (waar aan moet worden voldaan door een aanbieder van een inburgeringstraject) is dat een aanbieder de mogelijkheid biedt een contract met de cursist na zes maanden te ontbinden. Ook is één van de eisen van Blik op Werk om in het geval van een aantal andere situaties het contract eerder te ontbinden. De volgende redenen zijn reden voor ontbinding: het verhuizen naar een (andere) gemeente en het vinden van werk waarbij avondlessen nodig zijn (en de huidige taalaanbieder dit niet aanbiedt). Dit moet dus ook staan in het cursuscontract dat de taalaanbieder en de inburgeringsplichtige zijn overeengekomen. Gemeenten kunnen statushouders hierbij helpen door samen te bekijken of het contract daadwerkelijk kan worden ontbonden (en onder welke voorwaarden). Bij de klachtenlijn van Blik op Werk kan de inburgeringsplichtige zijn problemen met de taalaanbieder melden (zie <http://www.blikopwerk.nl/inburgeren/klachtenlijn-voor-inburgeraars>).

9. Kan een inburgeringsplichtige gebruik maken van een taalvrijwilliger?

Taalvrijwilligers kunnen, als extra mogelijkheid naast de inburgeringscursus, een steentje bijdragen aan het leren van de Nederlandse taal. Taalvrijwilligers kunt u ondermeer vinden via <http://www.hetbegintmettaal.nl/integratie/zoek-een-taalcoach/>.

10. Is het mogelijk voor een inburgeringsplichtige die in het AZC al een inburgeringstraject is begonnen om over te stappen naar een taalaanbieder bij huisvesting in een andere gemeente?

Ja. Een van de eisen van Blik op Werk is dat een aanbieder de mogelijkheid biedt een contract met de cursist na zes maanden te ontbinden. Ook is een van de eisen van Blik op Werk om in het geval van een aantal situaties het contract eerder te ontbinden zoals verhuizen naar een (andere) gemeente, het vinden van werk waarbij avondlessen nodig zijn (en de huidige taalaanbieder dit niet aanbiedt). Dit moet dus ook staan in het cursuscontract dat de taalaanbieder en de inburgeringsplichtige zijn overeengekomen. Bekijk samen met de inburgeringsplichtige of het contract ook daadwerkelijk kan worden ontbonden (en onder welke voorwaarden). Bij de klachtenlijn van Blik op Werk kan de inburgeringsplichtige zijn problemen met de taalaanbieder melden (zie <http://www.blikopwerk.nl/inburgeren/klachtenlijn-voor-inburgeraars>).

11. Hoe krijgt een gemeente zicht op welke inburgeringscursus de inburgeringsplichtige volgt en hoe het met de voortgang van dit traject staat?

Gemeenten kunnen gegevens opvragen bij de statushouders zelf die bijstand hebben aangevraagd en die een taaltraject volgen voor inburgering en om die reden (nog) geen maatregel krijgen opgelegd als gevolg van de taaleis¹⁵ (en die tijdelijk vrijgesteld zijn van de taaltoets). U kunt bij deze statushouders opvragen: welk taaltraject er wordt gevolgd en de voortgang van dit traject.

Ook kunt u de statushouder (aan wie geen verplichting uit hoofde van de Participatiewet is opgelegd) verzoeken de gemeente toestemming te verlenen om de voortgang van het inburgeringstraject op te vragen bij de aanbieder van de inburgeringscursus. Dit vraagt dat er goede afspraken worden gemaakt met deze aanbieders over deze informatie-uitwisseling.

Begin 2017 komt een periodieke rapportage beschikbaar op de website van DUO over de inburgeringspopulatie in uw gemeente (geanonimiseerd en niet op persoonsniveau). Zoals het aantal personen dat aan de inburgeringsplicht heeft voldaan en het aantal personen dat de inburgeringstermijn dreigt te overschrijden.

Bij de inwerkingtreding van de wijziging Wet inburgering krijgt de gemeente via het Informatiesysteem Inburgering van DUO (ISI) toegang tot die gegevens van de inburgeringsplichtige die nodig zijn om de wettelijke taken uit te voeren.

12. Kan ik bij DUO informatie opvragen over de inburgeringsplichtige?

U kunt niet op persoonsniveau informatie opvragen over de inburgeringsplichtige bij DUO. Wel komen er periodieke rapportages beschikbaar op de website van DUO over de inburgeringspopulatie in uw gemeente. Zoals het aantal personen dat aan de inburgeringsplicht heeft voldaan en het aantal personen dat de inburgeringstermijn dreigt te overschrijden. En bij het inwerkingtreden van de wijziging Wet inburgering krijgt u via ISI toegang tot de gegevens van de inburgeringsplichtige die nodig zijn om de wettelijke taken uit te voeren.

13. Kunnen reiskosten in verband met het te volgen inburgeringstraject worden vergoed uit de DUO lening?

Reiskosten om deel te kunnen nemen aan een inburgeringstraject kunnen niet worden vergoed vanuit de DUO lening (de Wet inburgering staat dit niet toe). Wie in een gemeente is gehuisvest, en moet reizen om een geschikt taaltraject zoals bijvoorbeeld Staatsexamen II te volgen, kan bij de gemeente een beroep doen op de Bijzondere Bijstand voor een tegemoetkoming in de reiskosten. Het is beleidsvrijheid van de gemeente om deze kosten al dan niet te compenseren.

Wanneer een inburgeringsplichtige wordt begeleid door het UAF, kan het UAF een vergoeding van de reiskosten uitkeren. Dit betreft maximaal € 300 euro per maand.

14. Welk inburgeringsniveau wordt aangeraden voor midden en hoger opgeleide statushouders?

Midden opgeleiden wordt aangeraden voor de Nederlandse vaardigheden (lezen, luisteren, spreken en schrijven) het staatsexamen NT2 programma I (niveau B1) te volgen en hoger opgeleiden programma II (niveau B2) te volgen.

Op dit moment is het nog niet mogelijk indien een nieuwkomer binnen de termijn van 3 jaar zijn inburgeringsexamen heeft afgerond, en de DUO lening is nog niet volledig besteed, het resterende bedrag van de DUO lening in te zetten om het staatsexamen te halen. Dit wordt in de toekomst wel mogelijk. Hiervoor moet de regelgeving worden aangepast.

¹⁵ Zie handreiking Taaleis: <https://vng.nl/onderwerpenindex/werk-en-inkomen/participatiewet/nieuws/handreiking-wet-taaleis-participatiewet>

15. Wat betekent het behaalde taalniveau spreken tijdens de V-inburgering?

Zie bijlage 2 voor een toedichting op wat de verschillende taalniveaus inhouden en betekenen.

16. Is het mogelijk voor statushouder om een intensief taaltraject te volgen wat duurder is dan het maximale te vergoeden bedrag van € 1250 per kwartaal aan taalaanbieder?

Het huidig wettelijk kader is dat de facturering van de inburgeringscursus per kwartaal gebonden is aan een maximum van € 1250. In de huidige regelgeving is er voor gekozen een maximalisering in facturering aan te brengen om misbruik door taalaanbieders te voorkomen (in het verleden zijn taalaanbieders met het totaal bedrag van de DUO lening vertrokken zonder dat een inburgeringsplichtige een taal cursus heeft kunnen volgen).

Wel is het zo dat wanneer het inburgeringsexamen is behaald door de inburgeringsplichtige het totaal resterende openstaande bedrag in een keer door de taalaanbieder kan worden ingediend bij DUO om betaald te krijgen (ook wanneer dit bedrag hoger is dan € 1250 per kwartaal). Dit biedt mogelijk toch een oplossing om statushouders een intensiever taaltraject te laten volgen.

Onderwijs

17. Is het mogelijk om de lening van DUO in te zetten voor statushouders indien er een MBO opleiding of hoger onderwijs wordt gevolgd en er behoefte is aan (extra) taalondersteuning?

Een statushouder die een opleiding volgt in het wetenschappelijk onderwijs, hoger beroepsonderwijs, algemeen voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs kan de DUO lening (die bedoeld is voor inburgering) inzetten voor het volgen van een inburgeringscursus of een cursus Nederlands als tweede taal. Door het behalen van een diploma op MBO 2 niveau of hoger voldoet de inburgeringsplichtige aan de inburgeringsplicht. Een inburgeringsplichtige die een MBO 1 opleiding (entree opleiding) volgt moet het inburgeringsexamen afleggen om aan zijn inburgeringsplicht te voldoen.

Het bovenstaande geldt niet voor een 18 jarige nieuwkomer die aansluitend aan zijn leer-of kwalificatieplicht een opleiding op MBO 2 niveau of hoger volgt: die wordt tijdelijk vrijgesteld van de inburgeringsplicht en kan dus geen lening afsluiten voor het volgen van een inburgeringscursus. Zie het antwoord op vraag 18.

Jongeren onder de 18 jaar hebben recht op 2 jaar onderwijs in een Internationale Schakel Klas (ISK), ook als ze tijdens deze 2 jaar 18 worden. Als gemeente is het raadzaam om in gesprek te gaan met de ISK zodat ze daar nog een jaar extra ingeschreven kunnen blijven staan terwijl ze entree-MBO volgen.

18. Wordt een 16-jarige statushouder die op zijn 18e geen diploma heeft alsnog inburgeringsplichtig?

Voor 16-jarigen geldt dat een statushouder die aansluitend aan de leer- en kwalificatieplicht een vrijstellende opleiding volgt volgens de Wet inburgering (MBO 2 of hoger) tijdelijk vrijgesteld is van de inburgering. Zij ontvangen geen lening van DUO. Halen zij het MBO 2 diploma of hoger niet, dan wordt de tijdelijke vrijstelling opgeheven en worden zij alsnog inburgeringsplichtig en komen in aanmerking voor een DUO lening.

Aansluitend wil zeggen: voor of op de 18e verjaardag moet de statushouder in een MBO opleiding zijn begonnen/ingeschreven. Als een statushouder dus na zijn 18e verjaardag wordt ingeschreven is hij of zij inburgeringsplichtig.

19. Kunnen er duale trajecten worden aangeboden op het MBO 2, 3 of 4? Een MBO-opleiding duurt vaak 4 jaar terwijl er maar 3 jaar staat voor inburgering. Hoe verhoudt zich dit tot elkaar?

Gemeenten kunnen met taalaanbieders en/of MBO-instellingen in gesprek gaan over het aanbieden van duale trajecten waarbij inburgering gecombineerd kan worden met een beroepsopleiding. Het is in principe aan de MBO-instelling om deze trajecten in te richten. Hierbij moet rekening worden gehouden met het volgende: een statushouder van 18 jaar of ouder is inburgeringsplichtig. Aan deze inburgeringsplicht wordt voldaan door het afleggen van het inburgeringsexamen (A2) of staatsexamen NT2 I (beide met KNM en ONA). De statushouder kan

ook aan de inburgeringsplicht voldoen door het behalen van een MBO 2 diploma of hoger.

Haalt de statushouder het inburgeringsexamen of staatsexamen NT2 I (samen met de onderdelen van het inburgeringsexamen Kennis van de Nederlandse Maatschappij en Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt), dan is voldaan aan de inburgeringsplicht. Haalt hij of zij het MBO 2 diploma of hoger, dan is de statushouder voor altijd vrijgesteld van de inburgeringsplicht.

Iedere inburgeringsplichtige statushouder van 18 jaar kan bij DUO een lening aanvragen. Met die lening moet wel binnen drie jaar het inburgeringsexamen of het MBO 2 diploma of hoger zijn behaald. Wanneer het inburgeringsexamen/ diploma binnen drie jaren is behaald hoeft de statushouder de DUO lening niet terug te betalen.

Omdat de DUO lening van de statushouder een persoonlijke lening is, is het belangrijk dat de statushouder ook wordt geïnformeerd over wat de gevolgen zijn van het inzetten op duaal leren en tegelijk inburgeren.

Als niet binnen drie jaar aan de inburgeringsplicht is voldaan via het behalen van het inburgeringsexamen of via het staatsexamen of via het behalen van een MBO 2 diploma of hoger, dan betekent dit dat, indien de termijnoverschrijding verwijtbaar is, degene zijn of haar DUO lening terug betalen omdat niet binnen drie jaar het inburgeringsexamen is behaald. Er kan een boete worden opgelegd omdat niet is voldaan aan de inburgeringsplicht. Het volgen van een MBO opleiding is vooralsnog geen grond om tot verlenging van de inburgeringstermijn van drie jaar te komen. Daarvoor moet de regelgeving worden aangepast.

20. Mag een MBO-instelling iemand die geen verblijfsvergunning heeft inschrijven in de opleiding?

Voor vreemdelingen tot 18 jaar zonder verblijfsvergunning geldt het recht op onderwijs. Voor minderjarige vreemdelingen geldt tevens de leer- en kwalificatieplicht. Minderjarige studenten mogen dus altijd worden ingeschreven op een school of instelling als bedoeld in de Leerplichtwet 1969.

Meerderjarige vreemdelingen kunnen onderwijs in het MBO volgen in ons land, indien zij aan de wettelijke vereisten voor inschrijving in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) voldoen.¹⁶

Het meeste MBO-onderwijs wordt in het Nederlands gegeven. De student moet dus over voldoende kennis van de Nederlandse taal beschikken om het onderwijs te kunnen volgen. Voor het halen van een diploma – ook Engelstalige opleidingen - moet aan de taaleisen worden voldaan. Als een student de taal onvoldoende beheerst om een beroepsopleiding zinvol te kunnen volgen dan moet de student er eerst voor zorgen de taal beter te beheersen. Dit kan bij private taalaanbieders, bij MBO-instellingen en ook gemeenten kunnen investeren in taallessen door hun WEB-middelen hier voor in te zetten (nadat het inburgeringsexamen is gehaald).

21. Wat is de rol van UAF?

Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF, opgericht in 1948, is de oudste vluchtelingenorganisatie van Nederland. Het UAF geeft onafhankelijk en individueel taaladvies aan vluchtelingen. Ze weten welke taalaanbieders er zijn en wat passende en kansrijke taal- en schakeltrajecten zijn (met *Blik op Werk* keurmerk) voor een vluchtelingstudent. Ook adviseren ze vluchtelingen over hun studiekeuze in het hoger onderwijs en begeleiden ze hen tijdens hun studie.

Ter voorbereiding op een goede studiestart in het Hoger Onderwijs helpen ze bij het ontwikkelen van taal- en studievaardigheden, bijvoorbeeld door financiële steun voor taal- en schakeljaren.

Zie: https://www.uaf.nl/mijnuaf/mijnuaf_studie/voorbereiden_op_een_studie/schakeljaren

¹⁶ Zie <https://abonneren.rijksoverheid.nl/nieuwsbrieven/archief/artikel/22/0d6473fb-7cdc-4dec-8108-f448cad1f12e/b192033a-86f1-43d4-98b5-a19806a36071> voor veel gestelde vragen vluchtelingen en onderwijs in het MBO

Met enkele tientallen gemeenten is er samenwerking in convenantvorm. Kern: gezamenlijke verantwoordelijkheid en afstemming trajecten met betrekking tot studie met behoud van uitkering en (tijdelijke) vrijstelling van sollicitatieverplichtingen.

Om de kans op een baan te vergroten biedt het UAF aan het eind van de studie een sollicitatietraining en netwerkbijeenkomsten aan en bemiddelt UAF ook naar werk (bijvoorbeeld via werkervaringsplekken).

Wanneer een hoog opgeleide nieuwkomer zich gaat vestigen in uw gemeente, kunt u de nieuwkomer in contact brengen met UAF. Zie: https://www.uaf.nl/wat_doet_het_uaf

22. Hoe kunnen diploma's gewaardeerd worden en wat kan een gemeente hierin doen?

Wie inburgeringsplichtig is geworden op of na 1 januari 2015 en de brief Kennisgeving Inburgeringsplicht heeft gekregen van DUO, of Nederlander wil worden (naturalisatie), of een verblijfsvergunning onbepaalde tijd wil aanvragen, kan via het Informatiecentrum Diploma waardering (IDW) een gratis diplomawaardering of inschatting onderwijs niveau (ION) aanvragen. Op de website van het IDW staat een uitleg in verschillende talen, en een aanvraagformulier. Aanvragers hoeven niet zelf te zorgen voor een vertaling van hun diploma's. IDW verzorgt de vertaling, en kan dit laten betalen via DUO. Bij de aanvraag worden ook cijferlijsten opgevraagd. Wie geen cijferlijsten heeft, kan toch een diplomawaardering aanvragen. IDW zal wel nog een keer navraag doen naar eventuele cijferlijsten. Zonder cijferlijsten kunnen ze bij gangbare opleidingen wel een diplomawaardering verstrekken. Als iemand geen diploma mee heeft, of als het onmogelijk blijkt om zonder cijferlijsten een diplomawaardering af te geven, dan kan er wel een indicatie onderwijsniveau aangevraagd worden door te mailen naar info@idw.nl

De diploma's worden overigens vaker op een lager niveau gewaardeerd dan het niveau in land van herkomst.

Waardevolle wachttijd

23. Wat kan een gemeente doen terwijl de statushouder nog op een COA locatie verblijft?

U kunt wanneer u weet welke statushouder aan uw gemeente gekoppeld wordt, alvast een gesprek voeren met deze statushouder en een nadere screening of assessment afnemen en hem of haar adviseren over het te volgen inburgeringstraject en de in te zetten (duale) trajecten binnen uw gemeente. Dit traject kan ook al in gang gezet worden voordat huisvesting in de gemeente plaatsvindt. Afstemming tussen gemeente en COA is daarbij van belang. Veronderstelling is dat als er een advies wordt gegeven voor een traject (inburgering en participatie) de statushouder dit advies zal volgen. Ook met onderdelen van de maatschappelijke begeleiding kan soms al in de opvang worden gestart.

Voor zover de diploma's van nieuwkomer nog niet zijn gewaardeerd, kunt u de nieuwkomer adviseren om de diploma's te laten waarderen bij <http://www.idw.nl/Orientatie-arbeidsmarkt.html>. De diploma's worden overigens vaker op een lager niveau gewaardeerd dan het niveau in land van herkomst.

24. Mag een statushouder ook al starten met zijn inburgeringstraject op een COA locatie?

Statushouders die op een AZC verblijven kunnen het programma V-inburgering volgen. Ze mogen ook al starten met hun reguliere inburgering. Het is niet altijd mogelijk om een taalschool te vinden op loop- of fietsafstand van het AZC. Het COA betaalt mee aan de reiskosten om het volgen van een inburgeringstraject vanuit het AZC mogelijk te maken.

Bij DUO kan de statushouder een lening aanvragen voor het inburgeringstraject. Ook het COA kan (naast de gemeente en UAF) de statushouder begeleiden in zijn keuze voor een inburgeringstraject.

25. Hoe kan de gemeente meer inzicht krijgen in de achtergrond en competenties van de statushouder nog voordat deze gehuisvest is in de gemeente?

Bij de eerste screening na statusverlening en tijdens het verblijf in een opvanglocatie wordt door COA in kaart

gebracht wat het opleidingsniveau, de werkervaring, competenties en wensen zijn van statushouders. COA neemt deze informatie op in het persoonlijke informatie dossier (de zogeheten blauwe map). Het persoonlijke informatie dossier wordt fysiek aan de statushouder meegegeven bij verhuizing naar een gemeente.

Vraag daarom aan de statushouder de blauwe map met u te laten delen. Ook wordt er momenteel gewerkt om de informatie over opleidingsniveau, werkervaring, competenties en wensen van statushouders op te laten nemen in het Taakstelling Volg Systeem (systeem waarin informatie elektronisch gedeeld wordt tussen COA en gemeente wanneer een statushouder wordt gekoppeld aan een gemeente). De verwachting is dat dit technisch al deels medio december 2016 mogelijk is en volledig in maart 2017. Zorg dat binnen uw gemeente de informatie uit het TVS systeem terecht komt bij andere afdelingen dan huisvesting (gezondheid, werk, opleiding).

Participatiewet

26. Kan een gemeente re-integratiemiddelen inzetten voor statushouders die (nog) niet in de gemeente wonen?

Ja. Een gemeente kan het participatiebudget volledig naar eigen inzicht inzetten. Die middelen mogen dus worden ingezet voor statushouders die (nog) niet in de eigen gemeente wonen. Verantwoording daarover wordt afgelegd aan de gemeenteraad en is dus afhankelijk van het gemeentelijk beleid.

Deze statushouders kunnen niet verplicht worden om deel te nemen aan een aangeboden re-integratietraject. Ze ontvangen immers nog geen uitkering.

27. Indien gemeenten een re-integratietraject aanbieden aan statushouders die bijstand ontvangen, zijn deze statushouders dan verplicht om hieraan mee te werken?

Als gemeenten een re-integratietraject aanbieden, zijn bijstandsonvangers (ook statushouders) verplicht om hieraan mee te werken. De taaleis¹⁷ in de Participatiewet verplicht hen om zich in te spannen de Nederlandse taal machtig te worden. Bij weigering om mee te werken kan de gemeente een maatregel opleggen in de vorm van een korting/ inhouding op de uitkering.

28. Indien een nieuwkomer een inburgeringstraject volgt, is hiermee voldaan aan de taaleis¹⁸ uit de Participatiewet?

Als bijstandsonvangers een inburgeringstraject volgen, kan de gemeente dit zien als voldoende inspanning om de taal te leren. De gemeente controleert de voortgang periodiek en kan – als dat nodig is – gegevens opvragen bij de aanbieder van de opleiding. Als het inburgeringsexamen is behaald, hoeft er geen taaltoets te worden afgenomen.

29. Kan een jongere van 18 jaar of ouder die ingeschreven staat op de ISK (Internationale Schakelklas) een uitkering ontvangen op grond van de participatiewet?

Ja, bijstand is mogelijk voor een 18 jarige in de ISK. Omdat ISK een belangrijke voorwaarde is om aan het werk te komen, kan de gemeente beargumenteren dat er voldoende invulling wordt gegeven aan de arbeidsverplichtingen uit de Participatiewet en (aanvullende) bijstand verstrekken. Na de ISK (maximaal 2 jaar) volgt idealiter instroom in het middelbaar onderwijs of het MBO en is er recht op studiefinanciering (de mogelijkheid voor bijstand vervalt dan).

30. Hoe kan een gemeente werkgevers stimuleren zich in te zetten voor statushouders?

Een aantal werkgevers stelt zichzelf tot doel culturele diversiteit te stimuleren en stellen zichzelf daarbij expliciet tot doel om statushouders kansen te geven om werkervaring op te doen en/of te mentoren tijdens hun studie hier in Nederland. Sommige werkgevers laten dit zien met het ondertekenen van een diversiteit charter, anderen ondernemen actie zonder een charter te ondertekenen.

17 Zie handreiking Taaleis: <https://vng.nl/onderwerpenindex/werk-en-inkomen/participatiewet/nieuws/handreiking-wet-taaleis-participatiewet>

18 Ibid.

Als gemeente kunt u contact opnemen met uw werknemers- en/of ondernemersverenigingen, of individuele werkgevers of zij doelstellingen hebben voor het stimuleren van culturele diversiteit en of zij ook aparte doelstellingen hebben geformuleerd voor statushouders. Veel werkgevers stellen wel kwalificatie-eisen en taaleisen aan statushouders voordat zij een stage krijgen aangeboden. Een organisatie als het UAF kan gemeenten en werkgevers adviseren over het ondersteunen van vluchtelingen- studenten.

Ook kunt u als gemeente contact opnemen met Service Clubs (Lions, Rotary, Round Table, etc.) met de vraag of zij activiteiten willen organiseren om statushouders ervaring te laten opdoen met Nederlandse werkgevers. Vrijwilligerswerk is hierbij vaak een goede start om te wennen aan omgangsvormen op de werkvloer in Nederland en om de taal verder te oefenen. Voor een overzicht van werkgevers of branche-organisaties die een diversiteit charter hebben ondertekend zie: www.diversiteitinbedrijf.nl

Op de website van de SER werkwijzer vindt u initiatieven van werkgevers die zich inzetten voor nieuwkomers: www.werkwijzervluchtelingen.nl

Ook kan een gemeente, als werkgever, een steentje bijdragen door nieuwkomers aan het werk te helpen door ze zelf in dienst te nemen of ze een werkervaringsplaats of stage aan te bieden.

31. Waar kan een gemeente informatie of voorbeelden van andere gemeenten vinden ten aanzien van het nemen van regie?

Raadpleeg hiervoor de websites van het OndersteuningsTeam Asielzoekers en Statushouders (OTAV) en de **Werkwijzer Vluchtelingen** van de SER en praktijkvoorbeelden database van de VNG. Ook op de website van Kennisplatform Integratie & Samenleving zijn ervaringen van andere gemeenten te vinden bij de aanpak van bijvoorbeeld arbeidsmarktparticipatie van nieuwkomers. Op verzoek kan OTAV ook sessies met gemeenten organiseren om u te begeleiden bij het maken van een beleidsplan.

VluchtelingenWerk Nederland

32. Wat is de rol van VluchtelingenWerk Nederland?

VluchtelingenWerk Nederland begeleidt asielzoekers en vluchtelingen vanaf de aankomst in Nederland tot aan zelfredzaamheid en participatie in de Nederlandse samenleving.

In alle centrale opvanglocaties en in ruim 70% van de gemeenten zijn de regionale stichtingen van VluchtelingenWerk actief om vluchtelingen te ondersteunen tijdens hun asielpprocedure en bij hun integratie. Een belangrijk onderdeel daarvan is de maatschappelijke begeleiding: hulp bij het regelen van praktische zaken – onder andere rond huisvesting, verzekeringen en toeleiding naar voorzieningen zoals onderwijs en gezondheidszorg-, wegwijs maken in de samenleving, informatie geven over de inburgeringsplicht en de mogelijkheden voor het volgen van een inburgeringscursus, en begeleiding bieden richting participatie. De begeleiding wordt uitgevoerd door getrainde vrijwilligers uit de lokale omgeving, die gekoppeld worden aan een statushouder of gezin. Beroepskrachten zorgen voor de ondersteuning van (de werkzaamheden) van deze vrijwilligers met onder meer een uitgebreid inwerkprogramma, deskundigheidsbevordering en werkbegeleiding. Daarnaast verzorgt VluchtelingenWerk spreekuren en op sommige locaties workshops voor statushouders over thema's als financiële vaardigheden, de arbeidsmarkt en in het kader van de participatieverklaring.

Tijdens de integratie is vaak ook nog juridische begeleiding nodig. Bij gezinshereniging, maar ook bijvoorbeeld bij het verlengen van de verblijfsvergunning na vijf jaar en bij naturalisatie. Ook hier heeft VluchtelingenWerk Nederland een belangrijke rol.

VluchtelingenWerk Nederland zet zich daarnaast in voor het naar werk begeleiden van vluchtelingen.

Op zowel regionaal als landelijk niveau heeft VluchtelingenWerk specialisten arbeidsparticipatie in dienst die werken aan de verbetering van de arbeidsmarktpositie van vluchtelingen. Zie ook

<https://www.vluchtelingenwerk.nl/wat-wij-doen/begeleiding-bij-werk-integratie/naar-een-baan-lees-hoe-we-vluchtelingen-begeleiden>. VluchtelingenWerk Nederland neemt hierbij verschillende rollen in bij de ondersteuning van vluchtelingen richting arbeidsmarkt: als expert, als belangenbehartiger, als begeleider en als intermediair.

Bijlage 1 Toelichting programma Voorinburgering

Taalles - NT2 docent

Door het aanbieden van de taalles vergroten we de zelfredzaamheid en zelfstandigheid van de statushouder. In het programma ligt de nadruk op de beheersing van de Nederlandse taal op A1-min niveau.

COA werkt met drie taalgroepen (analfabeten, laagopgeleiden of middelbaar/hogopgeleiden). De docent beslist zelf welke methode het meest geschikt is voor de individuele deelnemer. COA werkt met drie verschillende methodes.

Aan het eind van het programma kan desgewenst een spreekvaardigheidstoets worden afgenomen. Deze resultaten worden in het systeem van COA geregistreerd en aan de deelnemer meegegeven om te bewaren in zijn persoonlijk informatiedossier.

Training Kennis Nederlandse maatschappij - KNM trainer

De training kennis Nederlandse maatschappij (KNM) wordt uitgevoerd door een KNM-trainer. De training KNM wordt in de regel groepsgewijs en in taalgroepen uitgevoerd. De KNM training is in totaal 24 uur, waarbij de volgende onderwerpen worden behandeld: inburgeringsplicht, wonen in Nederland, onderwijs in Nederland, werk en Oriëntatie Nederlandse arbeidsmarkt (ONA), gezondheidszorg in Nederland en democratie en rechtstaat.

Persoonlijke begeleiding - casemanager

Er wordt met iedere statushouder 1 verplicht gesprek gevoerd. Tijdens het eerste gesprek wordt de statushouder naar zijn opleiding en werkervaring gevraagd. Deze gegevens worden geregistreerd. De statushouder wordt om toestemming gevraagd om deze gegevens te mogen delen met gemeente. Bij toestemming worden de gegevens gedeeld in het TVS.

Indien de statushouder deelneemt aan het programma Voorbereiding op inburgering biedt het COA 10 uur individuele begeleiding. Binnen deze 10 uur werkt de statushouder samen met de casemanager aan zijn persoonlijk informatiedossier. In dit dossier wordt het Curriculum Vitae in kaart gebracht en oriënteert de statushouder zich op het volgen van een opleiding of op de Nederlandse arbeidsmarkt. Hoewel statushouders niet verplicht zijn hun dossier aan de gemeente te tonen, kan de gemeente hier wel om vragen. Vaak zullen statushouders welwillend zijn deze informatie te delen.

Diplomawaardering

Sinds 1 januari 2015 hebben statushouders in het kader van hun inburgeringsplicht de mogelijkheid om hun diploma's gratis te laten waarderen. De casemanager van het COA begeleidt desgewenst de statushouder bij dit proces.

Bijlage 2 Toelichting taalniveau

Wat is taalniveau A1?

Kan vertrouwde dagelijkse uitdrukkingen en basiszinnen gericht op de bevrediging van concrete behoeften begrijpen en gebruiken. Kan zichzelf aan anderen voorstellen en kan vragen stellen en beantwoorden over persoonlijke gegevens zoals waar hij/zij woont, mensen die hij/zij kent en dingen die hij/zij bezit. Kan op een simpele wijze reageren, aangenomen dat de andere persoon langzaam en duidelijk praat en bereid is om te helpen.

Wat is taalniveau A2?

Kan zinnen en regelmatig voorkomende uitdrukkingen begrijpen die verband hebben met zaken van direct belang (bijvoorbeeld persoonsgegevens, familie, winkelen, plaatselijke geografie, werk). Kan communiceren in simpele en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling over vertrouwde en alledaagse kwesties vereisen. Kan in eenvoudige bewoordingen aspecten van de eigen achtergrond, de onmiddellijke omgeving en kwesties op het gebied van diverse behoeften beschrijven.

Wat is taalniveau B1?

Kan de belangrijkste punten begrijpen uit duidelijke standaard- teksten over vertrouwde zaken die regelmatig voorkomen op het werk, op school en in de vrije tijd. Kan zich redden in de meeste situaties die kunnen optreden tijdens het reizen in gebieden waar de betreffende taal wordt gesproken. Kan een eenvoudige lopende tekst produceren over onderwerpen die vertrouwd of die van persoonlijk belang zijn. Kan een beschrijving geven van ervaringen en gebeurtenissen, dromen, verwachtingen en ambities en kan kort redenen en verklaringen geven voor meningen en plannen.

Wat is taalniveau B2?

Kan de hoofdgedachte van een ingewikkelde tekst begrijpen, zowel over concrete als over abstracte onderwerpen, met inbegrip van technische besprekingen in het eigen vakgebied. Kan vloeiend en spontaan reageren dat een normale uitwisseling met moedertaalsprekers mogelijk is zonder dat dit voor een van de partijen inspanning met zich meebrengt. Kan duidelijke, gedetailleerde tekst produceren over een breed scala van onderwerpen; kan een standpunt over een actuele kwestie uiteenzetten en daarbij ingaan op de voor- en nadelen van diverse opties.

Wat is taalniveau C1?

Kan een uitgebreid scala van veeleisende, lange teksten begrijpen en de impliciete betekenis herkennen. Kan zichzelf vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken. Kan flexibel en effectief met taal omgaan ten behoeve van sociale, academische en beroepsmatige doeleinden. Kan een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren en daarbij gebruikmaken van organisatorische structuren en verbindingswoorden.

Bijlage 3 Toelichting inhoud inburgeringsexamen

Het inburgeringsexamen bestaat naast de onderdelen spreken, lezen, luisteren en schrijven ook uit de onderdelen Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) en Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA).

Statushouders en gezinsherenigers en –vormers die tussen 01-01-2013 en 01-01-2015 inburgeringsplichtig werden, en die het Staatsexamen doen, hoeven alleen Staatsexamen NT2 te doen. Slagen zij, dan ontvangen zij het diploma Staatsexamen NT2 (programma I (niveau B1) of programma II (niveau B2) en hebben zij voldaan aan de inburgeringsplicht.

Wie na 01-01-2015 inburgeringsplichtig werd, doet naast het Staatsexamen NT2 nog 2 examenonderdelen: het examenonderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij en het examenonderdeel Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt. Zij ontvangen een inburgeringsdiploma en het diploma NT2.

Het **Staatsexamen** bestaat uit de onderdelen lezen, luisteren, spreken en schrijven. Toetsing vindt grotendeels plaats via de computer.

Het examenonderdeel **Kennis van de Nederlandse Maatschappij** wordt afgenomen op de computer. En bestaat uit 40 filmpjes over Nederlandse situaties waarbij steeds een meerkeuzevraag beantwoord moet worden. Er worden korte filmpjes vertoond, na elk filmpje moeten er 2 of 3 meerkeuzevragen worden beantwoord.

Het examenonderdeel **Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt** bestaat uit een portfolio dat door de inburgeringsplichtige is ingevuld en opgestuurd naar DUO. Als het portfolio wordt goed gekeurd, dan volgt een examengesprek over het portfolio. Een portfolio bestaat uit 8 resultaatkaarten die door de inburgeringsplichtige zijn ingevuld over een specifiek beroep. De onderwerpen die in de resultaatkaarten aan bod komen zijn: beroepsoriëntatie, realistisch beroepsbeeld, je eigenschappen kennen, beroepskansen, beroepscompetenties, netwerk opbouwen, werk vinden en werkcultuur.

Op resultaatkaart 1 (beroepsoriëntatie) wordt gevraagd naar eerder behaalde diploma's. Wie na 01-01-2015 inburgeringsplichtig is geworden kan via het Informatiecentrum Diploma waardering (IDW) een gratis diplomawaardering of inschatting onderwijs niveau (ION) aanvragen. Op de website van het IDW staat een uitleg in verschillende talen, en een aanvraagformulier. Aanvragers hoeven niet zelf te zorgen voor een vertaling van hun diploma's. IDW verzorgt de vertaling, en kan dit laten betalen via DUO. Bij de aanvraag worden ook cijferlijsten opgevraagd. Wie geen cijferlijsten heeft, kan toch een diplomawaardering aanvragen. IDW zal wel nog een keer navraag doen naar eventuele cijferlijsten. Zonder cijferlijsten kunnen ze bij gangbare opleidingen wel een diplomawaardering verstrekken. Als iemand geen diploma mee heeft, of als het onmogelijk blijkt om zonder cijferlijsten een diplomawaardering af te geven, dan kan er wel een indicatie onderwijsniveau aangevraagd worden door te mailen naar info@idw.nl

Toelichting inhoud inburgeringsexamen

Het inburgeringsexamen in Nederland is bestemd voor laag opgeleiden. Het bestaat nu uit 6 examenonderdelen, te weten:

Spreekvaardigheid; het beantwoorden van vragen en het aanvullen van zinnen.

Schrijfvaardigheid; het invullen van een formulier, het schrijven van een email/briefje en het aanvullen van zinnen.

Leesvaardigheid; informatie uit teksten halen.

Luistervaardigheid; luisteren naar teksten en daar vragen over beantwoorden.

Kennis van de Nederlandse Samenleving; bestaande uit onderdelen Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) en Oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt (ONA).

Medio 2017 komt daar een verplicht onderdeel bij namelijk het participatieverklaringstraject: ondertekenen van de participatieverklaring nadat een inleiding in de kernwaarden in de Nederlandse samenleving is gevolgd.

Toelichting rol DUO

DUO is verantwoordelijk voor:

- Het versturen van de kennisgeving inburgeringsplicht aan de inburgeringsplichtige. Hierin staat onder meer de datum waarop de inburgeringsplicht ingaat en eindigt, hoe lang de inburgeringstermijn duurt en waar nadere informatie te vinden is over opleidingen.
- Het verstrekken en terugvorderen van een lening ten behoeve van de inburgering.
- De aanmelding en de betaling voor de examens en het afnemen van de examens. De examens spreken, luisteren, lezen en schrijven en Kennis van de Nederlandse maatschappij (KNM) kunnen op 1 dag worden afgenomen. Voor het examengesprek voor Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt moet een aparte afspraak worden gemaakt.
- Het aanvragen van Internationale Diplomawaardering (IDW) of Indicatie van het onderwijsniveau (ION) voor asielgerechtigden die hun diploma's uit het land van herkomst niet meer bezitten.
- De afname van de inburgeringsexamens is op de DUO locaties in Amsterdam, Rijswijk, Eindhoven, Zwolle en Rotterdam.
- Het versturen van de uitslag van de gemaakte examens binnen een termijn van 8 weken.
- Het nemen van een besluit over de vrijstelling van de inburgeringsplicht als de inburgeringsplichtige al een Nederlands diploma heeft of een opleiding volgt in het Nederlands.
- Het verlengen van de initiële termijn van drie jaar, bijvoorbeeld in geval een alfabetiseringstraject nodig is.
- Starten van een handhavingstraject als de inburgeringstermijn verwijtbaar overschreden wordt.
- Het nemen van een besluit over de ontheffing van de inburgeringsplicht. Er kan ontheffing worden aangevraagd voor:
 - Aantoonbaar geleverde inspanning, dat houdt in dat er 600 uur een inburgeringscursus bij een taalaanbieder met een keurmerk moet zijn gevolgd en minimaal 4 keer alle niet behaalde examenonderdelen hebben gedaan op niveau A2 of hoger. Analfabeten moeten naast het volgen van 600 uur taallessen, ook een haalbaarheidstoets maken bij DUO.
 - Aantoonbaar voldoende ingeburgerd, dat houdt in dat de Nederlandse taal goed gesproken wordt, er 5 jaar of langer in Nederland gewerkt is en al 10 jaar in Nederland woonachtig. Na een gesprek dat DUO voert met de persoon die ontheven wil worden, neemt DUO hierover een besluit.
 - Vanwege een medische situatie, dit kan een ziekte of een handicap zijn. Dit wordt onderzocht door een arts van Argonaut. De bevindingen van het onderzoek worden naar DUO gestuurd en zij bepalen of er wel of niet ontheven wordt.

Bijlage 4 Links naar websites met meer informatie

Inburgeren

- <https://www.inburgeren.nl> (informatie over inburgeren, aanvragen DUO lening, inschrijven ONA en KNM examen, diverse formulieren).
- <https://www.blikopwerk.nl> (een overzicht van taalscholen waar met de DUO lening een cursus Staatsexamen II (en ONA en KNM) gevolgd kan worden).
- <https://duo.nl/particulier/staatsexamenkandidaat/> (informatie van DUO over inhoud van en aanmelding voor het Staatsexamen NT2).
- https://www.hetcvte.nl/item/staatsexamens_nederlands_als (informatie over het Staatsexamen van het College voor Toetsing. Hier is ook oefenmateriaal te vinden).
- <https://www.coa.nl/nl/voor-gemeenten/asielopvang-in-uw-gemeente/programma-voorbereiding-op-inburgering> (informatie over voorinburgering).

Onderwijs

- <http://www.idw.nl> (informatie over aanvragen diplomawaardering of indicatie onderwijsniveau ihkv ONA).
- <http://www.uaf.nl/aanmelden/taaladvies> (contactformulier voor het aanvragen van een taaladvies bij het UAF Admission Office).

Begeleiding / ondersteuning van statushouders

- <http://www.vluchtelingenwerk.nl/> (begeleiding en belangenbehartiging van asielzoekers en vluchtelingen in Nederland via landelijk dekkend netwerk, gebaseerd op inzet van lokale vrijwilligers ondersteund door betaalde krachten).

(Arbeids-)participatie

- <http://www.werkwijzervluchtelingen.nl/> (informatie over (arbeids)participatie van vluchtelingen in Nederland. Hier vindt u informatie over wetgeving, beleid, ondersteuningsmogelijkheden en best practices op het gebied van vluchtelingen en (vrijwilligers)werk, inburgering en onderwijs).
- <https://www.lerenenwerken.nl/leerwerkloketten> (informatie en onafhankelijk advies voor scholieren, studenten, werkenden, werkzoekenden en werkgevers en ook statushouders over opleidingen, EVC en werkend leren).
- <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2016/06/20/handreiking-vluchtelingen> (handreiking met praktische tips voor maatschappelijke organisaties om asielzoekers en statushouders vrijwilligerswerk aan te bieden).

Huisvesting

- http://www.opnieuwthuis.nl/zoeken?do_search=1&search=handreiking+huisvesting (beschrijft dus het huidige proces van de huisvesting van vergunninghouders, de rol van elke ketenpartner en het toezicht).

Gezondheid

- <https://vng.nl/onderwerpenindex/asiel/asielbeleid-en-integratie/otav-ondersteuningsprogramma-integrale-aanpak-gezondheid-statushouders> (OTAV-Ondersteuningsprogramma Integrale aanpak Gezondheid Statushouders ondersteunt gemeenten in hun regio's bij de gezondheid van statushouders).

Goede voorbeelden

- <https://vng.nl/onderwerpenindex/asiel/asielbeleid-en-integratie/otav>
- <https://praktijkvoorbeelden.vng.nl>
- <http://www.kis.nl/artikel/vluchtelingen-aan-het-werk-4-aanbevelingen-voor-gemeenten>

Overige informatie

- <https://vng.nl/onderwerpenindex/asiel/asielbeleid-en-integratie/nieuws/factsheet-samenvatting-handreiking-participatieverklaring> (informatie over het participatieverklaringstraject en de maatschappelijke begeleiding).
- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vluchtelingen-werk-en-integratie/nieuws/2016/08/22/kansrijkere-koppeling-vergunninghouders-aan-gemeenten-door-meenemen-werkervaring-en-gevolgde-opleidingen> (meer informatie over screening en matching).